

## DEZVOLTAREA AGRICULTURII BIOLOGICE ÎN CONDIȚIILE APLICĂRII POLITICII AGRICOLE COMUNE

C. MIHAI<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași  
e-mail:ticu@uaic.ro, telefon:0232.201428

*Organic agriculture represents an economic sector of significant dynamics over the last years. European states have encouraged the development of the agricultural sectors that are environmentally friendly and that offer the quality products desired by consumers. Common Agricultural Policies reforms have brought to the attention of European countries the need for the rational use of natural resources and environmental friendly technologies application. At present, there are many instruments and support measures for the development of organic farms: price support instruments, rural development programmes, agri-environmental measures, investment support for the conversion of traditional farms into organic farms, process systems and market tools to for the products obtained with environmentally friendly technologies, training programmes for farmers with the goal to initiate and develop organic productions, incentives for farms in less favored area, research in agriculture so as to improve productivity and competitiveness etc. In this paper, we propose to identify the advantages of adequate strategies in the organic agriculture domain.*

**Keywords:** organic farm, natural resources, Common Agricultural Policies, agri-environmental measures.

Specificul istoric al României, determinat de reforma agricolă de după 1990, dar și caracteristicile geografice, fac astfel încât ca obținerea produselor biologice să reprezinte nu doar o oportunitate ci și o necesitate de relansare a agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, cu contribuții importante la creșterea produsului intern brut.

În aceste condiții, agricultura românească trebuie să profite de avantajele date de Politica agricolă comună a Uniunii Europene și să își definească clar opțiunile pentru obținerea de produse biologice. În acest fel, fermierii români au posibilitatea de a se lansa pe o piață cu o mare perspectivă în Europa, conservând totodată capacitatea naturala a terenurilor agricole.

Dezvoltarea societății determină și modificări ale nivelului de trai și ale preferințelor consumatorilor. În condițiile în care producția de bunuri agricole depășește necesarul de consum, o parte a consumatorilor se orientează spre produse de calitate superioară și care reduc riscurile apariției unor îmbolnăviri pe termen lung. Istoria agriculturii europene demonstrează faptul că problema securității alimentare a fost de mult depășită în toate statele Uniunii. Utilizarea tehnologiilor agricole intensive și „industrializarea” procesului de producție agroalimentar a

condus la obținerea unor producții mari ce nu numai că nu au acoperit pe deplin cererea alimentară, dar au condus la fenomene de supraproducție.

Politica agricolă a Uniunii Europene a sprijinit exploatațiile agricole astfel că, nivelul producțiilor a crescut foarte mult în ultima perioadă. În același timp reformele Politicii agricole comune au luat în considerare aceste schimbări majore ceea ce a determinat includerea în cadrul măsurilor adoptate și acordarea unei atenții deosebite calității mediului înconjurător. Astfel, îndeplinind obiectivele majore de securitate alimentară la nivelul Uniunii Europene și pe cele legate de sprijinirea agricultorilor și a populației rurale, noile reforme ale Politicii Agricole Comune stimulează toate acele practici care protejează mediul înconjurător și determină obținerea unor produse ecologice.

## MATERIAL ȘI METODĂ

Studiile efectuate au avut la bază multiple analize ale datelor statistice și materialelor bibliografice referitoare la starea agriculturii biologice din România și Europa. Informațiile statistice, în special din perioada de după anul 2000, au fost selectate și ordonate în funcție de importanța lor pentru obiectivele urmărite. Principalii parametri urmăriți au fost legați de indicatorii privind culturile ecologice: suprafețe cultivate, producții, subvenții și sprijin la hectar sau pe cap de animal ș.a. Prin sinteza acestor informații s-a urmărit evidențierea importanței agriculturii ecologice pentru România și reflectarea Politicii Agricole Comune în stimulente pentru aplicarea cu succes a practicilor agricole „prietenoase” la adresa mediului. Analiza comparativă a reprezentat o altă metodă importantă prin care am încercat obținerea unor concluzii pertinente pentru viitorul agriculturii biologice din țara noastră.

## REZULTATE ȘI DISCUȚII

Țările din Uniunea Europeană și-au exprimat un interes evident pentru agricultura ecologică, care în următorii ani va fi practică pe aproximativ 10% di suprafața agricolă totală. În prezent, suprafețele agricole „bio” sunt următoarele: 1.100.000 ha în Italia, 600.000 ha în Germania și în Marea Britanie, 400.000 ha în Franța, 300.000 ha în Spania și 250.000 ha în Austria. Tendința de adoptare a tehnicilor de agricultură biologică se menține și la nivel mondial, astfel că în Statele Unite și în Japonia producția agricolă ecologică depășește 20% di producția agricolă totală.

Problema înlocuirii treptate a unei părți a agriculturii clasice cu cea biologică rezidă din sistemul energo-intensiv al tehnologiilor clasice, fapt ce conduce la degradarea mediului, pierderea treptată a suprafețelor agricole și apariție problemelor de sănătate a populației din cauza substanțelor chimice utilizate. În aceste condiții, agricultura biologică câștigă teren important în fața formelor clasice de agricultură. Prin mijloacele sale de stimulare și orientare, Politica Agricolă Comună a Uniunii Europene determină adoptarea de către exploatații a practicilor agricole neagresive la adresa mediului înconjurător.

Agricultura ecologică se bazează pe principiile ecologiei, inspirându-se astfel din existența ecosistemelor naturale. Astfel, practic, agricultura ecologica

reprezintă un sistem agricol care se bazează pe minimalizarea folosirii de materiale externe, pe interzicerea utilizării substanțelor chimice de sinteză ca fertilizanți și amelioratori ai solului, pesticide, ingrediente pentru prepararea furajelor, hormoni de creștere, aditivi în hrana animalelor ingrediente și auxiliari pentru prepararea alimentelor. Agricultură ecologică se bazează pe asolamentul culturilor, respectiv metode biologice de protecție a plantelor, care să mențină fertilitatea solului, să asigure plantele cu substanțe nutritive, să combată bolile, buruienile și dăunătorii.

Bineînțeles că adoptarea acestor practici au influență și asupra caracteristicilor exploatațiilor agricole, fermele și exploatațiile ecologice fiind, în general, de dimensiuni mici sau mijlocii cu suprafețe cuprinse între 0,5 și 30 ha cultivând sau crescând un număr restrâns de plante sau animale.

Statele europene, prin Comunitatea Economică Europeană (precursoarea Uniunii Europene) recunoaște prin votul majoritar al Parlamentului European din 19 februarie 1986, existența agriculturii alternative, pe baza unei rezoluții care adopta Regulamentul 2092/91. Pe parcursul anilor au fost formulate o serie de reglementări, dintre care o importantă deosebită o reprezintă Regulamentul C.E.E. 1936/1995 care face precizarea că de la 1 ianuarie 2000 pentru agricultura ecologică se va folosi numai material de semănat/plantat provenit tot din agricultura ecologică.

Politica Agricolă Comună a statelor europene a avut o evoluție determinată de principalele obiective urmărite în decursul timpului. Politica Agricolă Comună (PAC) a luat ființă în 1963 și a suferit de atunci cel puțin trei reforme majore – prima în 1992, a doua în 1999 (Agenda 2000), și a treia în iunie 2003 (cu prilejul finalizării negocierilor de aderare a zece noi membrii ai UE din Estul Europei).

Dacă într-o primă etapă s-a urmărit sprijinirea agricultorilor și asigurarea securității alimentare, odată cu apariția supraproducției și a creșterea stocurilor de produse agricole, politicile europene s-au orientat din ce mai mult către asigurarea dezvoltării echilibrate a regiunilor și sănătății alimentare.

O analiză asupra datelor provenite de la fermele din 10 țări europene reflectă faptul că înainte de anul 2000, fermele biologice au primit cu aproximativ 18% mai puține plăți directe pe hectar din partea Organizațiilor pieței comune decât fermele clasice. Astfel, fermele biologice au primit mult mai puține plăți pentru cereale, plante oleaginoase și soia. Multe țări au încurajat fermele clasice ce produceau porumb pentru siloz, astfel că nivelul plăților pentru astfel de ferme a fost substanțial.

Instrumentele de susținere a prețurilor, precum taxele și subvențiile de export, au jucat un rol important în cadrul pieței comune. În ceea ce privește situația avantajelor pentru fermele biologice acestea au fost mai puțin favorizate, în medie cu 20-25% în raport cu celelalte ferme tradiționale.

Reforma Politicii agricole Comune din 1992 precum și Agenda 2000 au determinat reducerea discriminărilor fermelor care aplică tehnologii extensive prin reducerea nivelului de susținere a prețului pentru un mare număr de produse, compensând pierderile fermelor prin plăți directe. În special pentru culturile arabile, au fost introduse plăți compensatorii bazate pe mediile istorice ale

producțiilor regionale, fapt ce a favorizat fermele extensive. Prin reforma PAC din 1992 a fost redus suportul prețurilor pentru animale (bovine și ovine), iar pentru că plățile compensatorii se plăteau pe cap de animal, fermele extensive nu înregistrau vreun beneficiu. Agenda 2000 a continuat tendința de decuplare a plăților compensatorii în sistemul creșterii animalelor de producție. Deoarece plățile continuă să fie făcute pe cap de animal, legătura cu producția rămâne închisă, astfel încât beneficiile suplimentare pentru fermele extensive sunt minime.

Statele membre ale Uniunii Europene au identificat o serie de măsuri și scutiri pentru fermele care aplicau un sistem extensiv de producție. Aceste măsuri cuprind: acces preferențial la diferite cote pentru producătorii biologici, cerințe specifice de management sau scutiri pentru terenurile scoase din producție sau pentru rotația culturilor. Dezvoltarea planurilor de acțiune pentru fermele biologice poate fi văzută ca o implementare a măsurilor speciale cum ar fi cele de dezvoltare rurală sau măsurile structurale.

Analiza programelor de dezvoltare rurală în câteva țări membre ale Uniunii Europene a arătat că cele mai multe dintre ele au avut un potențial considerabil pentru practicarea agriculturii biologice. În cele mai multe țări agricultura biologică este considerată a fi o posibilitate de atingere a obiectivelor de dezvoltare durabilă. Astfel, Programele de dezvoltare rurală pot fi considerate ca având efecte pozitive pentru fermele biologice,, punându-se accent în special pe creșterea calității produselor și pe protecția mediului.

În anul 2001, în U.E. au fost cheltuite aproximativ 275 milioane Euro la nivelul fermelor biologice prin măsuri agro-ambientale ale reglementărilor Consiliului Europei nr. 2078/92 și 1257/99, acoperind aproximativ 18.000 ferme și aproximativ 3 milioane hectare.

*Măsurile agro-ambientale* au fost recunoscute ca fiind cele mai relevante pentru producția biologică deoarece ele furnizează cel mai important suport pentru fermele biologice.

*Subvențiile* pentru investiții au fost orientate către fermele biologice în special în Italia. Aici rata maximă de susținere pentru aceste ferme a fost de 10%. Acest lucru se produce deoarece fermele biologice au fost subvenționate în aceeași măsură ca celelalte ferme.

*Programele de pregătire profesională* pot oferi, de asemenea, un suport important pentru fermele biologice. Proiectele și stagiile de training pentru agricultorii care doresc să introducă culturi biologice au avut un impact pozitiv în Franța și Marea Britanie, deși aceste practici nu au fost explicit încurajate prin alte măsuri.

*Zonele mai puțin favorizate* nu oferă, în mod explicit, sprijin fermelor biologice, însă acestea din urmă tind să se dezvolte în asemenea zone deoarece nu necesită transformări majore în vederea dezvoltării acestor tipuri de activități. O mare parte a plăților efectuate în zonele defavorizate au mers către fermele biologice. Această situație este specifică și României, în special în zonele montane unde exploatațiile agricole au dimensiuni reduse, producția fiind orientată în speciale pe baze biologice.

Unele *măsuri administrative* pot avea impact asupra sectorului producției biologice. Astfel, întârzieri în implementarea unor măsuri pot determina efecte negative importante pentru producătorii biologici.

Reforma PAC din 2003 a reprezentat o reformă fundamentală a politicii agricole. Decuplarea plăților de producție a generat avantaje importante pentru fermele extensive. Exceptarea de la scoaterea din circuitul agricol a terenurilor în cadrul exploatațiilor biologice constituie un avantaj important pentru acestea. Această reformă are potențialul de a susține o dezvoltare continuă a fermelor organizate pe principii organice.

În România, ca urmare a programelor de preaderare (Sapard) pentru dezvoltare rurală, cât și a celor de după aderare, s-a optat pentru sprijinirea exploatațiilor care practică o agricultură organică. Astfel, în anul 2006, sprijinul acordat acestor ferme a fost:

- pentru fermele vegetale, conform O.G. nr. 20/2006, pe culturi, sprijinul este următorul:
  - o soia: 800 RON/ha
  - o floarea soarelui: 800 RON/ha
  - o plante textile: 1000 RON/ha
  - o plante medicinale și aromatice: 1200 RON/ha
  - o plantații de pomi și arbuști fructiferi,
  - o căpșuni: 800 RON/ha
  - o vița de vie: 800 RON/ha
  - o legume de câmp(răsad) și cartofi timpurii: 1200 RON/ha
  - o legume de câmp semănate: 600 RON/ha
  - o legume din solarii și sere reci: 7000 RON/ha
- pentru fermele animale, conform H.G. nr. 1853/2005:
  - o vaci de lapte: 200 RON/cap de animal
  - o oi și capre: 30 RON/cap de animal
  - o albine: 30 RON/familie
  - o porci: 120 RON/cap de animal

După aderarea la Uniunea Europeană, prin Programul Național de dezvoltare rurală 2007-2010, în cadrul axei 2, privind *Îmbunătățirea mediului și al peisajului*, măsurile cuprinse se referă la următoarele forme de sprijin:

- Plați compensatorii pentru handicap natural în zonele montane;
- Plați compensatorii în alte zone cu handicap natural;
- Agromediu;
- Prima împădurire a unui teren agricol;
- Prima împădurire a unui teren neagricol;
- Plăți pentru silvo-mediu;
- Plați Natura 2000 pe teren agricol și silvic.

Planul de acțiune european pentru fermele biologice ar trebui să îndeplinească următoarele obiective:

- să furnizeze o abordare strategică rolului fermelor organice în contextul politicii agricole;

- să sugereze un set de acțiuni coerente și cuprinzătoare;
- să conțină propuneri de adaptare a cadrului legislativ pentru susținerea fermelor biologice;
- să asigure că orice reformă agricolă viitoare trebuie să acopere atât sfera agriculturii clasice cât și pe cea a agriculturii biologice;
- să furnizeze o bază pentru o continuă revizuire a impactului măsurilor de politică agricolă și reglementărilor fiscale aplicate fermelor biologice în scopul identificării și eliminării conflictelor nedorite;
- să se evidențieze importanța lanțului alimentar biologic punându-se accent pe îmbunătățirea informației, pe educație, tehnologie, cercetare și extensie în domeniul agriculturii biologice.

## CONCLUZII

Uniunea Europeană este în prezent preocupată atât de dezvoltarea armonioasă a regiunilor, cât și de asigurarea unei securități alimentare pentru populația Europeană. Prin intermediul Politicii Agricole Comune au fost adoptate, de-a lungul timpului măsuri pentru rezolvarea cu succes a acestor probleme. Agricultură biologică poate constitui o soluție viabilă pentru multe regiuni europene, inclusiv pentru cele din România. Specificul actual al agriculturii românești a făcut ca principiile agriculturii biologice să fie ușor de aplicat astfel încât, în condițiile unei susțineri guvernamentale și europene, sectorul acesta se poate dezvolta cu succes, oferind posibilitatea obținerii unor rezultate economice promițătoare pentru agricultori și produse agro-alimentare sănătoase pentru consumatori. Istoricul măsurilor adoptate la nivelul Politicii Agricole Comune demonstrează faptul că este necesar să existe o continuă coordonare a acestora cu evoluțiile concrete ale fiecărei regiuni. Este important însă ca strategiile de dezvoltare a agriculturii avansate, inclusiv a celei biologice, să fie însoțite de stimulente, susținere, consiliere și forme de sprijin eficiente pentru fiecare etapă.

## BIBLIOGRAFIE

1. Pascariu, Gabriela Carmen, 1999 - *Uniunea Europeana. Politici si piețe agricole*, Editura Economica, Bucuresti.
2. Zahiu, Letiția, Dachin, Anca, 2001 – *Politici agroalimentare comparate*, Editura Economică, București.
3. <https://www.uni-hohenheim.de/> - Report on the study contract "Environmentally Friendly Farming Systems and the Common Agricultural Policy".
4. [www.maap.ro](http://www.maap.ro).
5. [www.fnae.ro](http://www.fnae.ro).
6. [www.ecoinspect.ro](http://www.ecoinspect.ro).
7. [www.agriculturadurabila.ro](http://www.agriculturadurabila.ro).
8. [www.agroecologia.ro](http://www.agroecologia.ro).
9. [www.agricultura-ecologica.ro](http://www.agricultura-ecologica.ro).